

פוזין

תימן

יונסון-ביה

חנאי

זה — ארץ ישראל שלנו. אפילו אני סגור באוהל, ברוך השם. אבל אני רוצה טוב כמו כל האנשים.

במדינה

המעמד השני

בני המהפכה

(ראה שער)

העדה קמה, נטשה את מקום מושבה, בו שכנה דורות, השאירה את רכושיה מאחוריה, זנחה את עמל אבותיה, ויצאה לישראל. משך שבועות אחדים נדדה, רגלית, במדבר, צפויה לטבח עליידי שבטי נזדים שודדים. רבים מבני העדה הורשו לעזוב רק אחר שהמקומיים רכשו את מלאכותיהם. מלאכות בהם התמחו היהודים והצטיינו משך מאות בשנים כצורפות הזהב וצביעת הבדים. אחרים ברחו ממקומותיהם לילה, כשעם הארץ מרדף אחריהם לגבות מהם מסים דמיוניים וקנסות כסף, לשדוד מהם את רכושם האחרון.

אולם העדה לא חזרה בה, היא צעדה דרומה בדרך לישראל. העדה מנתה חמישים אלף נפשות והיא יצאה תימן, בה ישבה למעלה מאלפים וחמש מאות שנים ומטרתה הראשונה היתה עון שבקצה חצי האי ערב משם הועלתה במטוסי תובלה מודרניים (סקיימסטר וקומנדו) לישראל שהכריזה באחד מחוקי היסוד שלה (חוק השבות, תש"י): "כל יהודי זכאי לעלות ארצה".

אך הם לא באו מתימן בלבד. הם באו מפולין (מאה אלף), הם באו מרומניה (מאה אלף), הם באו מעיראק (מאה ועשרים אלף), הם באו מכרכי צפון-אפריקה (ששים אלף). לעתים דקק הזרם והיה לארבע, חמש מאות נפש ליום, לעתים (קרבות יותר) גאה והיה לשמונה מאות, אלף.

העולים הובאו באניות (חמש מאות אלף) ובמטוסים (מאתיים אלף), לחיפה וללוד ושם פוזרו בארץ, לאורכה ולרוחבה, בין סלעי הגליל, בגבעות הפרוזדור,

במרחבי העמקים. **אפילו מסלבודר ובורמה.** העולה של תשי"א בא מאחת מ-69 ארצות (אפילו מסלבודר הדרום-אמריקאית ומבורמה שבמזרח הרחוק, מהן עלו עולה אחד כל אחת). קרוב לוודאי שהוא איש המזרח, איש המליון הנשכח של יהודי ערב, שעלה ארצה יחד עם מאתיים אלף אחיו בשנה השלישית לעליית ההמונים של המדינה.

אחר שבתש"ח ובתש"ט רוקנו מחנות העצורים בקפריסין, ריכוזי העקורים בגרמניה, אוסטריה ואיטליה. והועלתה גלות בול-גריה (40 אלף) ובתש"י חוסלו גלויות תימן (50 אלף), תורכיה (35 אלף) ולוב (30 אלף) היתה תשי"א שנתם של יוצאי פולין, רומניה (על אגיותם נושאת האלף, טרנסילבניה) ובני מבצע עזרא ונחמיה, 120 אלף יהודי-עיראק, ששכניהם, יהודי פרס, החלו באים באלפיהם הראשונים במבצע כורש בשלהי השנה.

מתוך חצי מיליון קודמיו של עולה תשי"א נקלטו כרבע מיליון בערים, 120 אלף בשיכונים ארעי (מעברות ומחנות עבודה), מאה אלף בהתי יישובות החקלאית ועשירית אחת, כ-45 אלף, מקרים סוציאליים ברובם, נתעכבו בבתי העולים. אחר שבתש"ח ובתש"ט יושבו האזורים הני-טושים, שהבטיחו שיכון, אך לא תמיד פרנסה, היתה תשי"א שנת מחנות העולים, לחם החסד, שהקפידה מאה אלף עולים תחתם ואפשרה להם רק בסופה לצאת להרווח את לחמם בעבודת כפיהם.

תשי"א היתה שנת המעברה — אליה נשלח כל עולה בגיל העבודה והוטל עליו לפרנס את בני ביתו בהכנסותיו הוא, ש-הרווחים משלושה ימי עבודה, בממוצע, מעבודה ציבורית כסלילת כבישים, ייעור, הבראת קרקע.

המעברות הגדולות בקרבת הכרכים הכניסו רבבות עולים למעגלות הכלכלה.

אך הפנו אותם לענפים הלא-יצרניים בעיקר, למלאכות הועירות, לרוכלות, לתגרנות. המעברה הכפרית שקמה בקרבת החקלאות הקיימת לא מילאה את התקוות שתלו בה, אך לא באשמתה. המשקים לא רצו בעבודה שכירה. גם המעברה החלוצית, סוג שלישי של מעברות, שיושבה רוכזו באזורים שוממים — בגליל, בדרום ובנגב, היתה מעוטת מספרים (כמה אלפים) ולא מילאה תפקיד של ממש.

רבים היו פיקחים. מאוהל הבד הצבאי שלא מנע את חזירת הגשמים בימי החורף עבר עולה תשי"א לצריפון הפח והבד וממנו למבנה הארעי (פחון או ברוך) ולצריפוני העץ. העולה המוטס (כל שניים מתוך שלושה) של שנת תשי"א שעבר את אחד משלושת שערי העלייה (2 בחיפה, 1 בלוד, בו חוטה, צוייד בציוד ראשוני (מיטה, כמה כלי ריהוט), צריך היה להתאזר בסבלנות רבה: הפיגור בשיכון קבע הלך וגדל בגלל המחסור בחומרי בניין, בעלי מקצוע וציוד. עבודה יצרנית נמנעה בגלל ליסוי ארגון בפיתוח החקלאות והתעשייה, מחסור בגלמים ובמכונות ראשוניות.

לפי הכלל: ראשון בא — ראשון נכנס חיכו מאתיים אלף עולי תשי"א יחד עם רבבות עולים שהקימום, במע-ברות, ציפו לחורף רטוב נוסף, לפחות, במבניהם הארעיים. המדינה נרתעה מהקמת ופיתוח חוות ענק, שהיו מגבירות את האספקה החקלאית, מקנות את מקצוע החקלאות לעולים, שרובם חסרי-מקצוע. הסתדרויות העובדים התנגדו להורדת השכר שהיה מאפשר את קליטת העולים, ביתר קלות, בתעשייה ובחקלאות הפרטית וה-טוכנות, כמוסד קליטה ראשוני, הראתה את הדוגמה הקלוקלה: עבודות ציבוריות בלתי חיוניות, שאינן יצרניות אך המבטיחות תעסוקה וכמה לירות לשבוע, לעולה.

רבים מבין העולים היו פיקחים בעצמם, נטלו את העניין לידיהם, עברו לערים, פנו לעבודות בלתי-יצרניות, אך מכניסות כספים, שהיו יותר לטעמם: רוכלות במסר-קות ובובות ועירות, פרי צבר קוצני; ספסרות, שהתרכזה בנוש הרחובות ליליבלום, רוטשילד, תלאביב; פשעים — במרחב יפו.

לעומת קליטה משקית שהיתה קיימת במידה כל-שהיא לפחות, עמדה הקליטה הרוחנית, שלא היתה קיימת כלל. האולפנים לעברית דאגו לכמה אלפי עולים בעלי השכלה גבוהה או תיכונה, לא הרחיבו את פעולתם למ-אות האלפים שהמשיכו לדבר בלשונותיהם, לנבור בתר-

ביות ארצות מוצאם. שיעורי ערב לעברית תעמולה צבאיים קירבו במעט את הארץ כהו, בה נראה כאלו העביר את גיטו לוד היחידים שהתערו בארץ, רכשו את הילדים, עלמדו בבתי ספר החוסים והצע-בית ספר לקליטה רוחנית, ללימוד השפה, אולם העולה שעבר 400 ק"מ (כמרח הארץ ומסילות הברזל שלה, משדה הת-עולים או המעברה ומשם, לעתים, לשיכו-נפרד במדינה, למרות שביססה בתרומות (ובעיקר: ארצות-הברית) ובמלות שניתנו ארצות-הברית. יתר על כן, לא רק את ה-

מחצית העם השני, בני היישוב הטרום-מדינתי היתה לאחת הגבוהות בעולם. קיבוץ הגלויות הלך ונחגשם. מה שלא נת-עניין פרטי. הכפלת האוכלוסיה של מדינת-הקדים.

הישוב הוותיק, שהתגבש בשנות מלחמת ומלחמת העצמאות לעם בעל אופי משלו. לא שדי לו בעקרון, בהחלטה חגיגית בכנסת ובפת הוא ענינה הפרטי של הממשלה, תפקידם של מ הוא לא הבין שמבול אנושי זה ישנה בהכרח א רחית והכלכלית של מדינתו.

כך קרה שהעולים החדשים, בבואם לארץ

רומניה

